

KAKKUA JAETTAVAKSI

**Kuusi viipalletta
oikeudenmukaisuudesta**

Christoffer Mellgren

Suomennos Sinna Virtanen

HENKILÖT

Lukemattomia. Jaetaan oikeudenmukaisesti.

KIRJAILIJAN KOMMENTTI

Tämä näytelmä kirjoitettiin alun perin ammattilaisensemblalle, Svenska Teaterniin. Näytelmä kantaesitettiin 2019 teatterin pienimmällä Nicken-näyttämöllä. Tämä versio on siitä hiukan muokattu. Tekstissä viitataan usein suomenruotsalaisiin ja helsinkiläisiin henkilöihin, paikkoihin ja ilmiöihin. Nämä paikallisviitteet on vaihdettava aina esityspaikan mukaisiin viitteisiin.

Lisäksi: tarkoittaako se, että tietyt sanat on vaihdettava, on näytelmä muuten tehtävä juuri niin kuin on kirjoitettu? Ei. Kaikki näytelmässä on kirjoitettu. Kaikki näytelmässä voidaan sanoa. Mutta mitään ei ole *pakko* sanoa vain siksi, että niin on kirjoitettu.

C.M. 2021

NUORI NÄYTTÄMÖ -HANKKEEN OHJEISTUS

Nuori näyttämö 2022–24 hanketta varten ryhmät saavat lyhentää tätä tekstiä haluamallaan tavalla, jotta esityksen kesto olisi maksimissaan 60 minuuttia.

Yksi vaihtoehto lyhentämiseen on jättää näytelmän neljäs osa esittämättä alkaen sivulta 44 ja jatkaa sinne lisätyn repliikin jälkeen suoraan viidennestä osasta sivulla 62.

ENSIMMÄINEN OSA PROLOGI OIKEUDENMUKAISUUDESTA

KOHTAUS 1

Yleisöyöntekijä järjestää yleisön niin, että kaikki näkevät hyvin, kuulevat hyvin, että kaikki näkevät kaikki.

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Kaikki kuulevat, jotka voivat kuulla.

Kaikki näkevät, jotka voivat nähdä.

Kaikkien ääni kuuluu, jotka voivat puhua.

Kaikki näkyvät jotka voivat... ovat olemassa.

Sydämellisesti tervetuloa Svenska Teaterniin.¹

Tämä esitys sisältää väkivaltaa, gluteiinia ja vähälaktoosista kermaa, tosin kenenkään ei ole pakko syödä sitä.

Sen joka katsoo kännykkäänsä sietää kuolla.

Olkaa hyvät:

”Kakkua jaettavaksi – esitys oikeudenmukaisuudesta”

KOHTAUS 2

KERTOJA

Oikeudenmukaisuus on vanha sana.

KERTOJA

Ennen kun oikeudenmukaisuus oli olemassa suomeksi, oli se jo muilla kielillä.

Sen nimi oli jotain muuta.

KERTOJA

---

¹ Paikka jossa esitys esitetään.

Se ehkä tarkoitti muita asioita.

KERTOJA

Mutta myös tänä päivänä se voi tarkoittaa monia asioita.

Jonkun mielestä ehkä:

ERÄS

Oikeudenmukaisuus – on sitä, että joku saa yhtä paljon kuin joku toinen.

KERTOJA

Mutta joku toinen ajattelee että:

JOKU TOINEN

Oikeudenmukaisuus – on sitä, että saa ansionsa mukaan.

KERTOJA

Ja kolmas, on sitä mieltä, että oikeudenmukaisuus – on sitä, että saa sen, minkä tarvitsee.

NELJÄS

Toisten mielestä oikeudenmukaisuus liittyy ennen kaikkea valitsemiseen.

Haluatko esimerkiksi mieluummin vadelmia vai mansikoita syntymäpäiväkakkuusi?

YKSI

Mieluummin vadelmia.

NELJÄS

On oikeudenmukaista että saat kakkuusi vadelmia.

Ja se, joka haluaa mansikoita, saa niitä.

JOKU TOINEN

Entäs, jos en haluakaan kakkua?

NELJÄS

Eivätkö nyt kaikki kakkua halua?

JOKU TOINEN

En minä.

NELJÄS

Höpöhöpö.

KERTOJA

Ja sitten on tietty niitä, jotka ajattelevat että oikeudenmukaisuus — on useimmille hyödyksi.

ERÄS

Meitä on kaksi, jotka haluamme kakkua ja sinua on vain yksi.

NELJÄS

Haluatko mansikoita vai vadelmia?

JOKU TOINEN

En halua kakkua ylipäätään!

ERÄS

Lopeta kitiseminen. Syö ja ole iloinen. Ajattele niitä, jotka eivät koskaan saa kakkua.

NELJÄS

Saat sitä paitsi valita mansikoiden ja vadelmien välillä.

ERÄS

Niin sekin vielä.

KERTOJA

Pari tuhatta vuotta sitten saattoi oikeudenmukaisuus tarkoittaa tämän päivän näkökulmasta enemmänkin ”tasapainoa” tai ”harmoniaa”. Saattoi esimerkiksi olla filosofi joka sanoi:

FILOSOFI

Oikeudenmukainen yhteiskunta on harmoninen yhteiskunta.

OPPILAS JOKA KULKEE FILOSOFIN PERÄSSÄ

Ja mikä on harmoninen yhteiskunta?

FILOSOFI

Harmoninen yhteiskunta on yhteiskunta, jossa kaikki tekevät sitä, mikä on heille luontaista.

OPPILAS JOKA KULKEE FILOSOFIN PERÄSSÄ

Ja mistä sen tietää mikä on kullekin luontaista?

FILOSOFI

Se riippuu siitä, mitä ominaisuuksia heillä on.

OPPILAS JOKA KULKEE FILOSOFIN PERÄSSÄ

Ja mistä he tietävät, mitä ominaisuuksia heillä on?

FILOSOFI

Sen minä kerron heille.

OPPILAS JOKA KULKEE FILOSOFIN PERÄSSÄ

Aa.

FILOSOFI

Itse sovin esimerkiksi erinomaisesti kuninkaaksi.

Niitä olisikin kaikkien filosofien syytä olla.

Tai ainakin minun.

KERTOJA

Mutta siitä eivät olleet kaikki filosofit samaa mieltä.

TOINEN FILOSOFI

Ei, hyi saatana, paitsi kreikaksi. Ihmiset – siinäpä jäätävä lauma. Valtaa ja rikkauksia en halua.

Olen aikeissa muuttaa metsään ja asua tynnyrissä niin pääsen teistä kaikista eroon. So long, losers.

Saitko sen ylös?

OPPILAS JOKA KULKEE FILOSOFIN PERÄSSÄ

Joo. Oliko vielä jotain?

TOINEN FILOSOFI

Astu pari askelta sivuun. Seisot auringon edessä.

KERTOJA

Jos joku tänään väittää tietävänsä, mitä muiden tulisi tehdä ja että hänestä itsestään pitäisi tulla kuningas – silloin voimme tuskin sanoa että hän puhuu oikeudenmukaisuudesta.

Me voimme kutsua sitä joksikin muuksi:

Joku voi kutsua sitä ehkä:

A

Välttämättömyydeksi. Jotkut asiat on vain hyväksyttävä.

KERTOJA

Samalla kun joku toinen voi kutsua sitä.

B

Sorroksi.

A

En tiedä mistä hän puhuu.

B

Sorrosta!

A

Joojoo. Se on valitettavaa, tiedän kyllä, tottakai yksittäiset tapaukset koskettavat, sellasia ajat ovat.

Talous. Vanhat velat rasittavat meitä.

Kuulepas:

Jotain on tehtävä – sen mä vaan sanon.

Ja jonkun on se tehtävä – ja joku olet sinä.

KERTOJA

Sitä voisi kutsua ”kokemukseksi” tai ”hyväntahtoisuudeksi” tai ”paskapuheeksi”. Tai sitä voisi kuvailla monin sanoin:

C

Sä et vaan yksinkertaisesti ole se, jota me etsitään tällä kertaa, koska sä olet... niin... miten mä sen sanoisin...

D

Vähän VÄÄRÄ yksinkertaisesti.

C

Joo. Hahahahaha! Anteeksi. Ei niin saa sanoa. Mutta joo. Vähän ”väärähän” sä olet. Ei siitä mihinkään pääse.. Hahahahaha. Luoja miten hirveä mä olen. Hahahahaha.

KERTOJA

Sitä voisi myös kutsua:

JOKU, JOKA EI VIITSI

Joka vasta nyt nostaa päänsä.

Äh.

KERTOJA

Anteeksi.

JOKU JOKA EI VIITSI

”Äh.”

Kuten ”en jaksa”. Jos toi haluaa olla kuningas niin olkoon. Sillä ei ole mitään tekemistä mun kanssa.

KERTOJA

Sitä voisi kutsua:

F

Älä vaan kuvittele olevasi kukaan. Tää me tiedetään kyllä paremmin. Kuinka vanha sä oikeastaan olet?

KERTOJA

Tai:

G

EIKÖ JOKU VOISI NYT VAAN PÄÄTTÄÄ, ETTÄ PÄÄSEMME JOSKUS ETEENPÄIN!

KERTOJA

Kaikkea tätä voisi kutsua, kun joku tietää parhaiten, mitä muiden sopisi tehdä ja että itse sopisi kuninkaaksi. Mutta tuskin ”oikeudenmukaisuudeksi”.

JOKU, JOKA TULEE SIVULTA

(ja ottaa aikaa.)

Minulle oikeudenmukaisuus on yksinkertaista.

Jotkut sanovat että ”se oli epäoikeudenmukaista”. Jotkut sanovat että se oli epäoikeudenmukaista, koska niillä, jotka hävisivät, oli tuplasti enemmän laukauksia kohti maalia. Mutta vain ne, jotka ylittävät maaliviivan, lasketaan. Se lukee ihan selvästi säännöissä. On kirjoitettuja sääntöjä, ja säännöt on tehty noudatettavaksi. Sillä että pelaa hienosti, ei ole mitään tekemistä asian kanssa. Sanoisin, että yhteiskunta on tullut paljon oikeudenmukaisemmaksi sen jälkeen, kun alettiin käyttää maalikameroita.

KERTOJA

Tämä esitys käsittelee oikeudenmukaisuutta.

KERTOJA

Se toki ei käsittele KAIKKEA, jonka voi ajatella olevan oikeudenmukaista.

Sen sijaan se käsittelee myös muusta.

KERTOJA

Esimerkiksi epäoikeudenmukaisuutta. Oikeudenmukaisuuden nimissä on mainittava myös se.

KERTOJA

Mutta ennen kaikkea esitämme teatteria.

KERTOJA

Sen tähden te loppujen lopuksi olette täällä.

KERTOJA

Siis. Olkaa hyvät:

KERTOJA

Teatteria.

TOINEN OSA

KUNINGASKUNTA KUNINKAALLE JA HEVOSELLE KAURAA

KOHTAUS 3

NÄYTTELIJÄ

”Ollako vai eikö olla.”

Oletteko kuulleet sen?

”Ollako vai eikö olla. Siinä vasta pulma.”

Se on Hamletista. Shakespeare.

Tunnetteko näytelmän?

Maaailman paras näytelmä.

Mistä minä sen tiedän? Kaikkiällä lukee niin.

Hamlet kertoo prinsssistä.

Se on tuo tuolla.

HAMLET

Minäkö?

NÄYTTELIJÄ

Kyllä. Sinä.

Hamlet on prinssi ja hänen isänsä, kuninkaan, on murhannut hänen veljensä, eli Hamletin setä.

Tuo tuossa.

CLAUDIUS

Valetta. Fake news.

Miksi mä murhaisin mun oman veljeni?

NÄYTTELIJÄ

Mennäksesi naimisiin kuningattaren kanssa ja tullaksesi itse kuninkaaksi.

CLAUDIUS

Sattumaa. Mediavalheita.

NÄYTTELIJÄ

Hamlet taas tässä ei tiedä, että hänen setänsä on murhaaja.

HAMLET

Puhuu puhelimesta, puhelunsa lomasta:

Että mitä?

NÄYTTELIJÄ

Ei mitään.

Hamlet ei tiedä, että hänen setänsä on murhaaja. Mutta kohta hän saa tietää sen, kun hänen isänsä haamu ilmestyy hänelle.

Enter: Ghost.

Tauko.

Enter: Ghost!

KUMMITUS

Sorry.

NÄYTTELIJÄ

Mä meen hakemaan kahvia.

KOHTAUS 4

KUMMITUS

Hamlet!

Hamlet!

HAMLET

Puhuu edelleen puhelimeen, puhelun lomasta:

Joojoo, mitä nyt?

KUMMITUS

I'm your father's ghost.

HAMLET

Varattu.

Mm.

KUMMITUS

I'm your father's ghost!

HAMLET

”Miten voit?” Eikai sillä ole sen kanssa mitään tekemistä – minähän se tässä olen se, joka voi.

Mä en koskaan kysy siltä miten se voi.

Mitä sä sanoit?

KUMMITUS

On tapahtunut epäoikeudenmukaisuus ja se pitää oikaista.

Joku on vienyt sinun paikkasi.

HAMLET

Katsoo alas.

KUMMITUS

Valtaistuimen, senkin rumilus!

Mä olen sun kuollut isäsi ja mä olen tullut takaisin elävien pariin kummituksena sanomaan että joku on vienyt sulle kuuluvan paikan valtakunnan kuninkaana.

Joku istuu sun tuolillasi.

Joku syö sun puuroasi.

Joku – makaa – sun – sängyssäsi.

HAMLET

LOPETA NYT TOI VIESTITTELY!

Jos mä en vastaa se johtuu siitä että en halua vastata.

Ymmärrän. Joku istuu mun paikallani.

KUMMITUS

Eli tee jotain.

HAMLET

Mm.

Mitä?

KUMMITUS

Sun setäsi on myrkyttänyt mut ja kaapannut vallan.

HAMLET

Mitä mä sille voin tehdä?

KUMMITUS

Sun on ainoastaan tehtävä se, mikä on oikeudenmukaista.

On tapahtunut rikos ja siitä on seurattava rangaistus.

Tasapainon on vallittava. Lakia on seurattava.

Selkokielellä: Sun on pitää kostaa, senkin kyrpäpeippo.

Otat nyt otteen siitä perseestä, joka piereskelee sun tyynylläsi ja heität sen mukaan kuuluvien reisien ja raajojen kanssa yläkerran ikkunasta.

Silmä silmästä ja hammas hampaasta.

Mukiloi se keltaiseksi ja siniseksi.

Suikaloi se ohuiksi suikaleiksi, ja syötä ankeriaille Huopalahdenniemeen.²

HAMLET

En jaksa.

KUMMITUS

Mitä sä sanoit?

HAMLET

En jaksa.

KUMMITUS

Et jaksa?

HAMLET

En.

Tai.

En halua.

KUMMITUS

Et halua?!

HAMLET

En.

Tai.

En tiedä.

KUMMITUS

ET TIEDÄ?!

Anteeksi, tuliko sylkeä?

---

² Joku sopiva paikallinen vesistö. Ei tarvitse olla uskottavaa, että vesistöstä löytyy ankeriaita. Uskottavuutta ei tarvitse priorisoida. Kyseessä on kuitenkin kummitus.

HAMLET

Ei – en tiedä. Ja miten mä voisin tietää? Miten voisin tietää ylipäätään mitään? Kaikki on vaan fake news ja, ja, ja, tiedätkö? Mä en tiedä mitään.

Sivuun:

Ja siten en ole myöskään tiennyt mistään, jos joku kysyy jälkikäteen...

KUMMITUS

Behold! I am your father's ghost!

HAMLET

Tiedätkö – tää on ainoa ghosting mihin uskon.

Sulkee puhelimen.

En mä edes tiedä, oletko sä mun isä.

KUMMITUS

Etkö sä tunnista sun omaa isääsi?

HAMLET

No mehän ei ihan hirveesti nähty silloin kun sä elit.

Sä et ikinä ollut mukana Lintsillä.

Sä et ikinä ollut mukana kun etsittiin Herra Hakkarasta.³

KUMMITUS

Se oli äidin osastoa.

Kaikki tekevät sitä, mikä on heille luontaista.

Paitsi sinä, joka olet aasi ja teet sitä vastaan.

OFELIA

Saapuu.

---

³ Viittaa Mauri Kunnaksen kirjoissa toistuvasti esiintyvään hahmoon. Voidaan vaihtaa esimerkiksi ” Sä et ikinä ollut mukana etsimässä Hugoa. Olennaista on tuoda esiin joku sellainen, jota aikuinen ja lapsi lukevat yhdessä.

Mä voin tehdä sen!

HAMLET

Ofelia – mitä sä täällä teet?

OFELIA

Vittuako se sulle kuuluu.

Kummitukselle.

Mä tulín vaan sanomaan että mä voin tehdä sen.

Mä voin tappaa jonkun. Mulleí ole tässä kertomuksessa muuta tekemistä kun kirjoittaa vaan sairaasti viestejä JOIHIN KUKAAN EI VASTAA.

HAMLET

Netti pätkii – linnassa on niin paksut seinät.

OFELIA

En mä sulle puhunut.

HAMLET

Tai, tarkoitan, oli tyyliin akku loppu.

OFELIA

Sano nyt. Kenelle mä koston?

KUMMITUS

EI!

OFELIA

Mitä nyt?

KUMMITUS

Hänen on se tehtävä!

OFELIA

Miksi niin?

KUMMITUS

”Miksi niin”?

HAMLET

Niin, miksi niin? Oon samaa mieltä – mulle on ihan ok et Ofelia tekee sen.

Vielä parempi, jos en edes tiedä, että se tekee sen. Vadelmakermavaahto on hyvää mutta kaikkein parasta on tietämättömyys.

KUMMITUS

EI!

Hänen on tehtävä se.

OFELIA

Mutta miksi?

KUMMITUS

Koska – niin on kirjoitettu. Ne on säännöt.

OFELIA

Mut jos se ei halua.

HAMLET

Aivan niinpä – mieti jos mä en halua?

KUMMITUS

Kyllä sä haluat. Alat vain haluta, vähä vähältä. Niin se on.

HAMLET

Haluanko mä? Aionko mä? Niinkö on?

KUMMITUS

Kyllä.

OFELIA

Ja kauan tätä kestää?

KUMMITUS

Kolme näytöstä. Suurinpiirtein.

Menepä nyt matkoihisi – äläkä seiso siinä ja ole, väärin.

OFELIA

Mutku mulla ei ole mitään tekemistä.

KUMMITUS

Se ei ole mun ongelmani. Mene luostariin.

OFELIA

Mene luostariin?

KUMMITUS

Se nyt on vaan jotain mitä sanotaan.

”Mene luostariin.”

Mene ja hukuttaudu lampeen, tarkoitan.

Sitä se tarkoittaa.

Eliikkä–hopi hopi.

OFELIA

Älä koske muhun.

KUMMITUS

Ei ole mun vika. Niin on vain kirjoitettu. Hamlet on kiireinen tärkeiden asioiden parissa. Hänellä ei ole aikaa investoida rakentaakseen merkityksellistä suhdetta sun kanssa. Hänellä ei ole aikaa sellaisiin pikkuasioihin kuin sun elämäsi tai sun tunteesi tai sun epävarmuutes ja sun ruumiilliset sensaatiot tai sun huolesi sun pikkuveljestäsi tai mitä söit eilen illalliseksi tai mitä nyt on tapahtunut sun häpeällisen tavallisissa tiistai-torstai-arkipäivissäsi.

Älä tule tänne ja luule olevasi joku.

Sulla ei ole edes kasvanut rintakarvat.

Sä et ole taistellut vastatuulella puolta vuosisataa kuin toiset.

Meidän on kaikkien tehtävä niin kuin on kirjoitettu.

LUULETKO SÄ ETTÄ MUA HUVITTAÄ TULLA MYRKKYMURHATUKSI?

Et. Niin ajattelinkin.

Mutta nyt on vain näin. Sellainen on historia. Sellainen on opetussuunnitelma. Sellaiset ovat koulun säännöt. Urheiluyhdistyksen toiminnan suuntaviivat. Mä en näistä päättä. Se on systeemi. Rakenteet. Opettajat. Rehtori. Yleisö. SE ON TARJONTA JA KYSYNTÄ GOD DAMN IT.

Välttämättömyys. Myynti. Loppu viimein nämähän on lahjoitettuja rahoja. Ei testamenttia voi miten vaan muuttaa. Mä pesen käteni. Katso näin pä pesen: putsputsputsputs. Puts puts!

Tauko.

Lyhyesti: ei ole minun vikani. Mene ja hukuttaudu nyt niin kuin näytelmässä lukee ja lopeta kitiseminen.

NÄYTTELIJÄ

Saapuu kahvinsa kanssa.

Ettekö te ole pidemmälle päässeet?

KUMMITUS

Jos kaikki olisivat tehneet niin kun niiden pitäis, me oltais oltu valmiita jo ajat sitten.

HAMLET

Mutku mä en halua. Mä en halua kostaa ja suikaloida ja kaikkea sitä muuta.

KUMMITUS

Sun ei tarvii suikaloida. Sä voit ... ööö ... vähän vaan puukottaa? Sun miekallasi.

HAMLET

En halua.

KUMMITUS

Vain ... puukotat vaan vähän... ihan vähän? Tää on sitä paitsi teatteria.

HAMLET

Onko?

KUMMITUS

Sormet selän takana ristissä.

Joo. Esität vaan vähän.

HAMLET

En mä tiedä ...

KUMMITUS

TEE NIIN KUIN SIINÄ LUKEE!

Niin sitten te voitte mennä eteenpäin, minkä kanssa nyt haluattekin mennä eteenpäin.

NÄYTTELIJÄ

Me tehdään esitystä oikeudenmukaisuudesta.

KUMMITUS

Oikeudenmukaisuudesta, aivan. Kostakaa ensin valmiiksi, sitten voitte puhua oikeudenmukaisuudesta.

HAMLET

Ketä mä puukotan?

KUMMITUS

Sä puukotat sun setää.

HAMLET

Tota?

KUMMITUS

Joo.

CLAUDIUS

Pudistelee päätään Hamletille, joka epäilee.

KUMMITUS

Tee se nyt.

CLAUDIUS

Mut mä oon syytön!

HAMLET

Se on syytön, se sanoo.

KUMMITUS

Niin sanoo kaikki.

CLAUDIUS

Mutta mä OLEN syytön.

Mä en edes ollut siellä kun se tapahtui.

Ja JOS mä vastoin todennäköisyyttä olisinkin ollut, olisi kyse sattumasta.

Etsikää tuolta puskesta, siellä on myrkkypullo. Ette tule löytämään siitä mun sormenjälkiäni.

Ja JOS vastoin todennäköisyyttä siinä olisi mun sormenjäljet, on se vaan feikki, koska mulla oli koko ajan hanskat.

KUMMITUS

Tee se nyt vaan.

HAMLET

Mä en tiedä ...

KUMMITUS

TEE SE!

Meitä on kaksi vastaan yksi – me äänestetään sun epäily kumoon.

Taivu demokratian edessä.

HAMLET

Kaksi?

KUMMITUS

Minä ja teksti. Yksi – kaksi. Ja traditio. Kolme. Meitä on kolme tradition kanssa. Ja odotukset. Neljä. Meitä on neljä odotuksien kanssa. Ja varmasti seitsemänkymmentä yleisön kanssa. Katso niitä – ne alkaa olla kärsimättömiä. Ne haluaa että jotain tapahtuu. Kuinka moni haluaa että jotain tapahtuu? Nostakaa kädet. Jotain on tapahduttava. Jotain on ...

HAMLET

Joojoo – mä teen sen. Anna yleisön olla.

Anna yleisön olla rauhassa.

Mä teen sen.

KUMMITUS

Hyvä.

Me tuetaan sua kaikki. Etäältä. Hiljaisuudessa.

HAMLET

Toi siis.

KUMMITUS

On aivan hiljaa, mutta nyökkää.

Hamlet menee kuninkaan luo ja puukottaa häntä. Kuningas voihkii ja kaatuu maahan.

KUMMITUS

Joo. Tai odota vähän ...

Alkaa selata papereita.

HAMLET

Mitä?

KUMMITUS

Ei, ei ei mitään.

HAMLET

Mitä ei mitään? Mähän jo puukotin

KUMMITUS

Joojoo. Se oli hyvä. Ei mitään ongelmaa.

Mutta ota toikin tuolta.

HAMLET

Toi myös?

KUMMITUS

Joo. Tee se nyt vaan nopeasti.

HAMLET

Okei.

Hamlet menee seuraavan luo ja puukottaa, voihkaisu, ja ruumis lattialla.

KUMMITUS

Hyvä. Hyvä, ja sit toi kans.

Ja noi kaks tuolla, ja toi.

Isku-isku-isku ja voihkaus ja tömähdys, kunnes ...

HAMLET

Ai!

Tää tässä iski takas.

Ai.

Saako se tehdä niin?

KUMMITUS

Aa. Joo. Sen mä unohdin sanoa.

HAMLET

Ai. Aiaiai.

Tuntuu jotenkin oudolta.

KUMMITUS

Mun on varmaan aika häipyä, luulen.

Bye bye, my son. Nähdään Noppikoskella.⁴

HAMLET

Vuotaa verta runsaasti. Kääntyy näyttelijän puoleen.

Jotenkin tuntuu oudolta – täällä sisällä.

NÄYTTELIJÄ

Sun täytyy viedä tämä liittoon.

Tää on asia, jolle en yksittäisenä toimijana voi tehdä mitään.

Sun pitää puhua luottamusmiehen kanssa.

Tai jos sulla on joku toinen sovittelija.

Puhu luokanvalvojan kanssa.

Rehtorin. Kuraattorilla on vaitiolovelvollisuus.

Tai sun vanhempien.

Tai niin– älä ehkä vanhempien kanssa just tässä tapauksessa.

HAMLET

Mitä täältä tulee ulos?

Onko tämä sellaista, mitä lahjoitetaan?

NÄYTTELIJÄ

Mieti nyt tarkkaan ensin. Ettet tee tästä nyt isompaa juttua kun sen onkaan.

Jotkut asiat ovat välttämättömiä, yksinkertaisesti.

---

⁴ Nimestään huolimatta paikka ei ole suomalainen. Noppikoski on pieni paikka Orsan kunnassa.

Tauko, Hamlet vuotaa verta.

NÄYTTELIJÄ

Luulen että parasta olisi siirtyä eteenpäin.

Tule. Mennään eteenpäin. Yhdessä.

Tule tule.

Kaikki mukaan. Kaikki jotka yhä kuulevat ja näkevät ja elävät ja ovat olemassa.

Pahoittelut sotkusta. Älkää liukastuko.

KOHTAUS 5

OFELIA

”Mene ja hukuttaudu lampeen”

”Niin on kirjoitettu. Tee se nyt vaan lopeta kitiseminen.”

Nojoo.

On olemassa ratkaisu.

Se on yksinkertainen teoriassa, mutta vaikea käytännössä.

Jos mä heittäydyn lampeen mutta pidätän hengitystäni näytelmän loppuun asti niin mä voin sitten nousta kun kaikki on ohi. Kun seuraava näytelmä alkaa.

Kun mä pidätän hengitystä en mä kyllä kestä kuin kakskyt sekuntia ensimmäisellä kerralla. Mut jos mä teen niin uudestaan ja uudestaan ja pääsen kolmeenkymmeneen sitten neljäänkymmeneen...

Mä olen tehnyt tätä monta kertaa koska mä näin sellaisen kilpailuohjelman teeveessä kerran.

Finaalissa niiden piti olla veden alla ja nousta pintaan sitten kun ne luuli että on mennyt minuutti.

Jos mä olisin ollut mukana, mä olisin kyllä nolannut itseni.

Mä tiedän tarkalleen kun minuutti on mennyt koska sitten kun alkaa suhista päässä niin mä lasken vielä viiteentoista.

Nyt mun pitäis jatkaa. Neljätoista... viisitoista... kuusitoista... seitsemäntoista...

Kuinka pitkä näytelmä on?

Tiedätkö sä?

NÄYTTELIJÄ

Se on pitkä.

OFELIA

Kuinka pitkä?

NÄYTTELIJÄ

Sitä on sivukaupalla.

Jos tekee kaiken, niin kuin on kirjoitettu.

OFELIA

Eli pitkä?

NÄYTTELIJÄ

Joo.

OFELIA

Sivukaupalla?

NÄYTTELIJÄ

Sivukaupalla.

OFELIA

Jos tekee kaiken niin kuin on kirjoitettu.

NÄYTTELIJÄ

Joo.

Mut vaan jos tekee kaiken niin kuin on kirjoitettu.

KOLMAS OSA

THE SELFRIDGE-CONWAY DISCRETE PROCEDURE FOR ENVY-FREE CAKE CUTTING

KOHTAUS 6

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Hei.

Minä taas täällä.

Teidän ei tarvitse olla huolissaan vaikka tämä mun johdanto tuntuisi hämmäntävältä.

Nyt kokoonnutaan yhteen ja otetaan rauhallisesti ja aloitetaan alusta.

Tervetuloa Svenska Teaternin Nicken-näyttämölle⁵ ja tähän oikeudenmukaisuutta käsittelevään esitykseen, jonka nimi on ”Kakkua jaettavaksi”. Mä olen draamapedagogi ja nyt hetkellisen draaman jälkeen on mun vastuullani varmistaa, että saamme myös murusen pedagogiikka.

ERÄS NÄYTTELIJÄ

Osassa, jonka juuri näimme, puhuttiin jonkin verran siitä ”että tehdään niin kuin on kirjoitettu”. Se tarkoitti muun muassa sitä että näyttelijän oli usein valittava tehdäkö vai eikö tehdä niinkuin esityksen käsikirjoituksessa lukee.

TOINEN NÄYTTELLIJÄ

Se voi tarkoittaa muitakin asioita – sitä kuinka paljon me itse päätämme siitä, miten me kaikki käyttäydymme tai mitä teemme tai emme tee. Mutta sitä voitte miettiä itseksenne. Täällä puhumme vain teatterista.

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Tämä on esityksen käsikirjoitus.

Tässä lukee esimerkiksi että minun tulee seisoa tässä ja sanoa nämä asiat ja sitten hetken kuluttua kaksi näyttelijää tulee näyttämölle kakun kanssa.

---

⁵ Se paikka, jossa esitys esitetään.

ERÄS NÄYTTELIJÄ

Se että kaikki tämä lukee käsikirjoituksessa, ei tarkoita sitä, että meillä ei ole vapautta. Me voimme toki valita tehdä ihan jotain muuta.

(   )

Tätä, esimerkiksi. Se ei lukenut käsikirjoituksessa.

TOINEN NÄYTTELIJÄ

Myös teatterin ulkopuolella ihmiset tekevät asioita eri syistä.

Joitain asioita teemme, koska niin on kirjoitettu. Joitain asioita teemme tottumuksesta tai koska muut tekevät niin. Ja joitain asioita teemme koska olemme oikeasti ajatelleet asiaa ja valinneet että näin haluamme tehdä. Mitä erilaisia esimerkkejä tästä on– sitä voitte miettiä itseksenne. Täällä olemme omistautuneet vain teatterille.

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Ja nyt me esitetään teatteria kakusta. Minä luen näyttämöohjeet. Näin tässä lukee:

”Näyttämöllä on kaksi näyttelijää ja kakku. Kakku on näyttelijöille. Se tulee jakaa oikeudenmukaisesti.”

Olkaa hyvät.

KOHTAUS 7

A

Tämä on kakku.

B

Ei voi muuta sanoa, kakku se on.

A

”Näyttämöllä on kakku. Kakku on näyttelijöille. Se jaetaan oikeudenmukaisesti.”

A

Sinä jaat, minä valitsen. Se on oikeudenmukaista.

B

Mä en tiennyt että sulla on sisaruksia?

A

Sen nyt vaan tietää.

B

Kotona mä jaoin ja mun isovelji valitsi. Sitten tuli yksi veli lisää ja siitä tulikin monimutkaista.

A

Mitä te sitten teitte?

B

Me jatkettiin ihan tavallisesti ja se ei saanut mitään. Se oli niin pieni – mitä se olis asialle voinut?

A

Sellaisia ne ovat – pikkusisarukset.

B

Millaisia?

A

Pienempiä. Leikkaa nyt. Mä tarvitsen sokeria, musta tulee muuten kiukkuinen.

B

Mä en oikeestaan halunnut, mut mun isovelji sanoin että ”älä kitise – tehdään niin kuin ollaan aina tehty”.

A

Eniten musta tulee kiukkuinen yleisölle.

Mun tekee mieleni esittää niille kysymyksiä. Ajattelen: miksi ne saa istua tuolla ja olla hiljaa?

Tai sit mä alan näytellä tässä, ihan lähellä niitä.

Seison vain siinä, häpeämättä, ja esitän asioita joita en lainkaan ole.

B

Jätä yleisö rauhaan. Ei me voida alkaa sekoittaa tähän yleisöä, muuten meidän peli on pelattu. Nyt mä leikkaan.

B on juuri leikkaamassa kun ...

C

Tulee sisään.

Moi.

Tauko.

Haloo?

A

Leikkaa nyt, nopeasti.

C

Mitä te teette?

B

Jaetaan kakkua.

C

Kakkua? Mm. Hyvää.

A

Me ollaan just päätetty, et miten me jaetaan se.

C

Ymmärrän.

A

Mä olen pahoillani. Me oltiin täällä ensin.

C

Se näyttää todella hyvältä.

A

Mitä sä odotat?

B

Se oli aina se joka sen sano. Mun veli.

Mä jaoin, mutta se oli se joka sanoi. ”älä kitise” se sanoi. ”Leikkaa vaan.” Ja pikkuveli itki kolme kuukautta.

A

Sun pikkuveli ei itkenyt kolmea kuukautta.

B

Se alko maaliskuun lopussa eikä lopettanut ennen kun kesäkuu oli jo pitkällä.

Vasta aikuisena mä ymmärsin että kyse oli siitepölyallergiasta.

”Mikset sä sanonut?” sanoin äidille. ”Mikset sä sanonut et se johtu siitepölyallergiasta? Mä luulin et se johtu kakusta.”

”Se oli ihan hyvä että luulit niin”, se sanoi. ”Se oli oikein teille.”

A

Sanoko se oikeesti niin?

B

”Se oli oikein teille”, se sanoi. ”Pahat lapset, niitä te olette. Pahat lapset. Evil. Evil children.”

Tauko.

Hän oli itse pikkusisko.

A

Aa.

B

Isä piti meidän puolia. Enimmäkseen ainakin. Siihen ei voinut luottaa. Se oli semmoinen vietävissä oleva, joka vaihtoi lempijoukkuetta alkulohkojen jälkeen. Ja välillä se oli katala, pikkuveli. Se saattoi hypätä päälle kun joku oli nukkumassa, kun oli niinkun peiton alla jumissa. Hyppäsi päälle hajareisin ja hakkasi hulluna Brio-junaradan palasta nenään. Ja silloin yhtäkkiä isä oli ovella ja kannusti.

”Joojoo! Enkö mä ole aina sanonut että toi pieni hintelä kaveri vielä nousisi.” Olisi se voinut, vaikkei se koskaan niin sanonut.” Nyt toivoisit vissiin että sulla olis muutakin kun täytekakkua lihaksissa, vai mitä? Joojoo, mitäs mä sanoin”

A

Mihin se oikein meni?

B

En muista. Se meni kai sitten olohuoneeseen, niin kuin aina meni. Laitoi telkkarin päälle. ”Mut löytää tuolta sisältä sitten”...” jos alkaa veri vuotaa”

A

Ei sun isäsi. Toi.

Tarkoittaa C: tä joka on juossut ulos.

B

Jaajaa. Enpä tiedä.

A

En minäkään. Leikkaa nyt.

B

Ok.

A

Mä taas sain syödä niin paljon kun halusin ja seuraavana päivänä tähteet, jos äiti ei ollut syönyt kun me oltiin nukkumassa.

B

Here we go ...

B on just leikkaamassa kun.

C

Tulee sisään.

Moi.

A

Tyypillistä ...

B

Mihin sä oikein menit?

C

Hänellä on puhelin mukanaan.

Selfridge-Conway.

B

Mitä?

C

The Selfridge-Conway discrete procedure for envy-free cake cutting for three partners.

B

Mä en ymmärrä mitä sä sanot.

A

Anna mulle se veitsi.

C

Ei ollut suomenkielistä Wikipedia-artikkelia.

Ei, odota. Mä näytän teille.

A

Mä tarviin sitä sokeria! Nyt!

B

Anna se näyttää.

C

The Selfridge-Conway procedure.

A discrete procedure for envy-free cake cutting for three partners.

Kakkua ilman kateutta kolmelle.

Siis meille.

A

Hyvähyvä. Jaa nyt.

C

Se on nimetty John Selfridgen ja John Horton Conwayn mukaan.

A

Voi herranjumala

C

Selfridge discovered it in 1960 and told it to Richard Guy who told it to many people.

John Conway discovered it independently in 1993 but also never published it.

Aloitetaan kakusta.

Ja sitten me tarvitaan yksi vapaaehtoinen.

A

Minä! Minäminäminä.

C

Ole hyvä.

Nyt jaat kakun kolmeen osaan, niin kuin näet, tasan yhtä suuriin osiin.

A

Noin. noin. Ja noin.

C

Ja nyt on sun vuoro. Valitse mitkä on susta kaksi isointa palaa.

B

Toi ja toi.

C

Ja nyt jos sun mielestä joku noista kahdesta palasta on isompi kuin toinen niin sä trimmaat sitä isompaa, niin et ne on täsmälleen yhtä isoja.

B

Noin.

C

Hienoa. Nyt mä valitsen itselleni palan.

A

Miksi sä saat valita?

C

Sun pitäisi olla tyytyväinen mihin tahansa palaan noista paloista, eikö? Paitsi siihen josta olet leikannut palan pois.

A

Niin.

C

Ja sä olisit tyytyväinen kumpaan tahansa palaan noista kahdesta, jotka oli sun mielestä isoimmat?

B

Kyllä.

C

Eli nyt mä valitsen. Ja jos mä EN ota tota trimmattua palaa niin sä otat sen.

B

Ok.

C

Mä otan tän.

Laittaa palan lautaselle.

B

No sitten mä otan sen trimmatun palan

C laittaa sen toiselle lautaselle

C

Ja viimeinen pala on sulle.

Laittaa A:n palan viimeiselle lautaselle.

C

Ja kaikki on tyytyväisiä kakkupaloihinsa.

B

Mä en ole tyytyväinen.

A

Mikä sua vaivaa? Tämä on täydellisen oikeudenmukaista!

B

Mut me ei olla jaettu KOKO kakkua.

A

Unohda se pikkupala. Me voidaan antaa se pois.

B

Ei – kakku on meille. Niin siinä luki.

A

Me voidaan antaa se hyväntekeväisyyteen. Me voidaan antaa se yleisölle.

B

Ei. Ei yleisölle. Sen mä jo sanoin.

Jos me annetaan yhdelle kakkua, kaikki haluaa kakkua. Me ei voida antaa kakkua yhdelle, jos meillä ei ole kakkua kaikille.

Ne jotka eivät saa, tulevat hulluksi.

Ne vaativat kakkua.

Ne protestoivat.

Ne pilaavat koko esityksen.

Katsokaa niitä. Ne odottavat vain tekosyytä. Mitä sä luulet että tapahtuu jos noi tuolla eivät saa kakkua? Katso noita tuolla! Katso niitä!

Tästä tulee kaaos. JA JOS TULEE KAAOS MEIDÄN PELI ON PELATTU!

C

Me ei olla vielä valmiita.

B

Aa. Anteeksi.

C

Mä jaan nyt viimeisen palan kolmeen osaan ja sitten sä valitset niistä haluamasi palan.

Jakaa viimeisen pikkupalan.

B

Toi.

C

Hyvä. Noniin. Ja nyt sinä.

A

Toi.

C

Ja tämä on minun.

Ja nyt vähän mietitään.

Sä jaoit ensin ja sait oman näkemyksesi mukaan oikeudenmukaisen kolmasosan ennen kuin jaoimme tämän viimeisen pikkupalan. Sä sait siis jopa vähän enemmän kuin kolmasosan.

A

Niin se on. Mä sain eniten! Mikä onnenpotku, että sain aloittaa.

C

Ja sä sait ensin sen niistä kahdesta, joka oli mielestäsi isompi ja sitten sä hoidit vielä homman niin, että niistä tuli täsmälleen yhtä isoja. Ja kun me jaettiin viimeinen pala, sä sait valita ensin. Eli ei ole ketään, joka olisi saanut enemmän kuin sinä.

B

Pitää paikkansa – mähän olen se, joka on saanut eniten!

C

Ja mä sain valita palan ensin kun me jaettiin isot palat. Ja sitten mä jaoin jäljelle jääneen palasen täsmälleen samankokoisiin palasiin.

B

Eli mitä – ootko säkin nyt saanut eniten?

C

Me kaikki kolme, niin kuin me sen näemme, olemme saaneet enemmän kuin kaksi muuta.

Hyvät naiset ja herrat:

The Selfridge-Conway discrete procedure for envy-free cake cutting for three partners.

A

Ja eikun syömään.

C

Ja eikun syömään.

A

Halleluja.

He ovat juuri alkamassa syömään kun ...

D

Tulee sisään.

Hei!

Tauko.

Hei?

A

Mä en näe mitään ... en kuule mitään.

B

A:lle joka on alkamassa syödä.

Odota.

A

Tää – ei – lopu – koskaan ...

D

Onks teillä kakkua? Mm hyvää.

C

On malli leikata neljälle myös.

Alkaa katsoa kännykkäänsä.

Mut mä luulen, että meidän on laitettava kakku yhteen ja aloitettava alusta.

D

Kuka täyttää vuosia?

A

Minä. Se on minun. Olen pahoillani.

Lisäksi se sisältää pähkinöitä.

D

Ei mulla ole mitään ongelmaa pähkinöiden kanssa.

A

Mites gluteeni?

Laktoosi?

Säilöntäaineet? Turkiseläimet?

B

Meidän on jaettava se oikeudenmukaisesti, mutta se on vaikeaa neljälle.

Kahdelle se oli helppoa ja ihan ok se meni kolmellekin. Mut mä en tiedä onnistuuko meidän jakaa sitä neljälle.

C

Täällä on Aziz-Mackenzie discrete procedure neljälle hengelle, mutta se vaatii että kakkua leikkaa ... katsotaas ... 584 kertaa.

B

584 kertaa?

C

Joo – niin siinä ainakin lukee

B

Oho.

D

On paljon helpompi tapa.

C

Mikä?

D

Joku leikkaa sen vain neljään osaan, ja se kuka on paras, saa valita ensin.

Tauko.

A

Paras?

D

Kyllä. Se joka on paras, saa valita ensin, ja sitten saa valita se joka on toiseksi paras ja niin edelleen. Se on kaikista oikeudenmukaisinta. Ja luonnollisinta. Se koskee jokaista kuntaa.

C

Mitä kuntaa – mitä kuntia?

D

Eläinkuntaa

Ja muita, kuntia.

Tauko.

B

Ja kuka sitten leikkaa palat?

D

Se joka on huonoin ... saa tehdä parhaansa leikatakseen yhtä suuret palat.

He katsovat toisiaan. B:llä on veitsi kädessä. Laskee sen alas. Tauko.

B

Voitaisko vetää pitkää tikkua sen sijaan?

C

Tai mennä ikäjärjestyksessä?

B

Miksi niin?

C

Koska se joka on vanhin saa odottaa kakkua pisimpään.

B

Joo mutta se, joka nuorin ehkä kasvaa yhä.

Tai ei ole ainakaan ehtinyt syödä yhtä monta kakkua kuin vanhat.

A

Kun mä olin nuori, ei ollut kakkuja. Oli sota ja oli kitukasvuisuutta ja ei jos ollut niin ei ainakaan ollut säilykekirsikoita kakun päällä, jotka pilasivat kaiken.

Ainoa mikä oli oikeudenmukaista oli että miehet sai puolet ja naiset puolet.

B

Mutta naisetahan sai paljon vähemmän.⁶

A

---

⁶ Nämä repliikit perustuvat siihen, että alkuperäisessä ensemblessä oli enemmän miehiä kuin naisia. Voidaan leikata tekstiä, jos tilanne on toinen.

Joo mutta eihän siitä kukaan piitannut ennen kuin kakku tuli kuvaan.

C

Me voitais tottakai ajatella sitä, kelle olisi kakusta eniten iloa.

A

Se olen minä.

C

Tai kuka kärsii eniten siitä jos hän EI saa kakkua.

A

Myös minä.

C

Tai sitten annetaan yleisön äänestää.

B

EI yleisöä. Mitä tahansa muuta paitsi ei yleisöä. Sitten tulee kaaos.

C

Tai sitten ... oho.

C keskeyttää itsensä. Heidän takanaan on D ottanut kakkupalan ja mussuttaa sitä parhaillaan.

A

Mitä sä teet?

Ootsä sekaisin?

B

Me oltiin täällä tosiaan ensin.

A

Me oltais voitu syödä kakku kokonaan ennen kun sä edes tulit.

D

Mutta sitäpä ette tehneet.

B

Se olisi ollut oikeudenmukaista.

D

Sanoo kuka?

B

Siinä luki – niin oli kirjoitettu.

D

Entäs sitten? Eikö me voida tehdä kuten halutaan?

B

Mitä tarkoitat?

D

Ettekö te halua?

Tauko. Tauko. Sitten kaikki hyökkäävät kakun kimppuun. Pimeys. Kaaos.

[TÄSSÄ KOHTAA NÄYTELMÄÄ ON MAHDOLLISUUS LYHENTÄÄ SITÄ JÄTTÄMÄLLÄ SEN NELJÄS OSA ESITTÄMÄTTÄ. TUOLLOIN VOITTE KÄYTTÄÄ SEURAAVAA TEKSTIIN LISÄTTYÄ YLEISÖTYÖNTEKIJÄN REPLIIKKIÄ JA JATKAA SEN JÄLKEEN SIVULTA 62 VIIDENNESTÄ OSASTA.]

[YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Tästä kohdassa alkuperäisessä näytelmässä on **Neljäs osa**. Mutta tekstiä on lyhennetty tätä Nuori näyttämö -kontekstia varten. Tekstistä on siis otettu pala pois.

Neljännessä osassa kerrottiin tositarina traagisesta purjehduksesta Southhamptonista Australiaan 1800-luvun lopulla. Purjevene Mignonette joutuu myrskyyn ja uppoaa. Miehistö ajelehtii merellä pelastusveneissä haaksirikon jälkeen. Lopulta miehistö syö yhden jäsenistään pysyäkseen elossa.

Richard Parker oli 17-vuotias tullessaan syödyksi. Muu miehistö pelastui. Miehistö vetosi oikeudessa Richard Parkerin syömisen välttämättömyyteen.

Jos tämä tapaus jää kiinnostamaan, siitä löytyy lisää tietoa mm. internetistä. Googlaa Richard Parker, kannibalismi.]

NELJÄS OSA

HIRVEÄ ATERIA

KOHTAUS 8

Kaukana merellä, aamu myrskyn jälkeen. Harmaa taivas. Pitkät mainingit.

KERTOJA

Tämä on kertomus oikeudenkäynnistä.

Niin kuin monet kertomukset oikeudenkäynneistä, alkaa tämäkin juristilla.

Tämän juristin nimi. on John Henry Want. Mikä oli itseasiassa hänen oikea nimensä.

JOHN HENRY WANT

Oh. I WANT that boat.

I really really WANT it.

KERTOJA

1800-luvun lopulla, John Henry Want joka oikeastaan asuu Australiassa on käymässä Englannissa ja katsoo venettä.

JOHN HENRY WANT

I really really really want that boat.

ASSISTENTTI

Mutta miten te saatte veneen Australiaan, Mr Want, Sir?

JOHN HENRY WANT

Eiköhän purjehditaan sinne. Häh?

KERTOJA

Mutta vene, voitte kuvitella sen tähän, ei ole 16 metriä pidempi eikä tosiaankaan rakennettu purjehtimaan maailman ympäri. Se on vene, jolla veneillään hiljakseen ympäri saaristoa.

ASSISTENTTI

Miten aiotte purjehtia veneen Austraaliaan, Mr Want, Sir?

JOHN HENRY WANT

Olen juristi, en merimies. Lisäksi nimeni Want ei Mit- en. Järjestä asia.

ASSISTENTTI

Yes, Sir.

KERTOJA

Mutta se oli helpommin sanottu kuin tehty.

ASSISTENTTI

Kirjoittaa:

Etsitään palvelukseen... kolmesta neljään ... riskialtista ja ... epätoivoista merimiestä ... vailla tulevaisuutta

RICHARD PARKER

Mä olen mukana!

ASSISTENTTI

Oletko merimies?

RICHARD PARKER

En. Valitettavasti.

ASSISTENTTI

Me tarvitsemme merimiehiä.

Kirjoittaa ...

Tule ja liity iloiseen joukkoomme.

Lounassetelit sisältyvät.

Me arvostamme hakijoita toisista kulttuureista.

RICHARD PARKER

Mun veli on merimies. Sanoinkin mä jo? Me näytetään melkein samalta. Lisäksi mä olen vain kuusitoistavuotias eikä mulla ei ole rahaa eikä perhettä eikä mitään muutakaan sellaista, mikä aiheuttaa sen, että ihminen alkaa esittää kaikenlaisia vaateita.

ASSISTENTTI

Menköön sitten jos sun veli kerta on merimies. Osaatko keittää teetä?

RICHARD PARKER

Kuin luonnonlahjakkuus. Mitä olenkin. Luulen.

KERTOJA

Toukokuun puolessa välissä 1884 kipuaa miehistö laivaan Mignonette -jahdille, jonka juristi John Henry Want on juuri ostanut.

DUDLEY

Tom Dudley, kapteeni.

STEPHENS

Edwin Stephens, merimies.

BROOKS

Edmund Brooks, merimies.

BERÄTTAREN

Edessään heillä on 24000 kilometrin purjehdus –South Hamptonista Sydneyyn, Austraaliaan. Enemmän kuin puoli kierrosta maailman ympäri.

RICHARD PARKER

Ja mun nimi on Richard Parker.

Tästä tulee hauskaa.

KOHTAUS 9

Merellä. Kaunis sää, hyvä tuuli

BROOKS

Kirjoittaa:

Y... h... d ... e... k... s... ä... s... t... o... i... s... t... a

t... o... u... k... o... k... u... u... t... a

K... a... i... k... k... i

U... p... e... a... s... t... i

Sun vuoro

STEPHENS

Kirjoittaa:

K... a... h... d... e... s... k... y... m... m... e... n... e... s

t... o... u... k... o... k... u... u... t... a

K... a... i... k... k... i

U... p... e

Mä kirjoitan ”hvyin” se on lyhempi.

BROOKS

Aikaa meillä on.

STEPHENS

Totta. Sun vuoro.

KERTOJA

He purjehtivat länteen ja sitten etelään yli Atlantin.

BROOKS

Kirjoittaa:

K... a... h... d... e... s... k... y... m... m... e... n... e... s... e... n... s... i... m... m... ä... i... n... e... n

t... o... u... k... o... k... u... u... .t... a

K... a... i... k

KERTOJA

Nyt mä luulen et me kelataan vähän eteenpäin.

Kelaa aikaa eteenpäin. Pysäyttää.

BROOKS

... t... o... i... s... t...a

k... e... s... ä...k...u...u... t...a

K...a

BERÄTTAREN

Vähän vielä.

Kelaa eteenpäin

BROOKS

puuskuttaa.

... e... t...t... ä

V... e...

BERÄTTAREN

Anteeksi, liian pitkälle. Seis. Stop.

RICHARD PARKER

Siirry vaan suoraan sinne minne olit menossa – ei kukaan enää kelaa.

KERTOJA

Mitä?

RICHARD PARKER

Kukaan ei enää kelaa – ne eivät ymmärrä mitä sä teet. Siirrä vaan se kursori siihen kohtaan mihin haluat. Mihin kohtaan haluat?

KERTOJA

Viides heinäkuuta.

RICHARD PARKER

Viides heinäkuuta. Siinä.

KERTOJA

Kiitos.

RICHARD PARKER

Nemas nemas.

KERTOJA

Olkaa hyvä.

STEPHENS

Kirjoittaa:

v... i... i... d... e...s

h... e... i... n... ä... k... u... u... t... a

t... u... u...l... e... e

M... u... t... t... a

K... a

DUDLEY

”Mutta kaikki on hyvin.” Brooks, Stephen. Lopettakaa toi mukamaskirjoittaminen. Tehkää kerrankin jotain hyödyllistä. Laskekaa purjeet niin voidaan mennä nukkumaan.

BROOKS

Ai ai, kapteeni.

DUDLEY

Parker – mene kannen alle ja laita keitä vähän teetä.

RICHARD PARKER

Ai ai, kapteeni.

KERTOJA

On ilta, viides heinäkuuta, keskellä merta.

Miehistö yrittää juuri saada unen päästä kiinni, kun voimakas aalto rikkoo veneen toisen puolen.

Korviahuumaava pamaus.

KERTOJA

John Henry Wantsin kaunis jahti, jolla hän ajatteli veneillä pitkin Austraalian rannikkoa menee sirpaleiksi.

Miehistö heittäytyy paniikissa pelastusveneisiin. Huteriin puuveneisiin, joiden runko ei ole kuutta millimetriä paksumpi. He raahaavat perässään navigointiverusteita.

Puolitoista kuukautta kaikki on mennyt hyvin – viisikymmentä päivää – lähemmäs 1200 tuntia.

Mutta sitten meni viisi minuuttia eikä *Mignonettea* näy enää enää merenpinnalla.

Neljä miestä pelastusveneissä löytävät itsensä 1100 kilometriä lähimmästä rannasta. 5500

uimamaisteritutkintoa. 22 000 altaanpituutta Mäkelänrinteen uimahallissa⁷. Ja altaassa haita.

Heillä on kaksi purkkia säilöttyjä nauriita jotka sattuivat olemaan esillä. Heillä ei ole lainkaan vettä.

KOHTAUS 10

RICHARD PARKER

Mutta onhan vettä. Vai mitä? Vettähän on olan takaa. Vesi ei ole mikään kapea sektori, niin kuin sanotaan. Katsokaa nyt paljon sitä onkaan. ”Ja ajatelkaa – siitä näkyy vain päällimmäinen.”

Nauraa. Tauko.

Olitteko kuulleet sitä ennen?

STEPHENS

Merivettä. Ei merivettä voi juoda.

RICHARD PARKER

Eikö?

---

⁷ Vaihda sopivaan paikalliseen esimerkkiin.

STEPHENS

Ei.

RICHARD PARKER

Mutta jos juo vain vähän?

STEPHENS

Ei.

RICHARD PARKER

Vain vähän vähän vähän ...?

DUDLEY

Ei!

RICHARD PARKER

Tyypillistä!

Sehän on tyypillistä, vai mitä?

Tässä meillä on vettä– ja sit sitä ei saakaan juoda.

Ihan kun meillä olisi ruokaa mut ei saatais syödä sitä.

STEPHENS

Mm.

RICHARD PARKER

Ihan kun meillä olisi, tiedättekö, kokonainen keko priimoja pihvejä ja sit olisi joku joka vaan sanoisi ei – et sä tota syö.

BROOKS

Shut up, Parker.

DUDLEY

Minä on täällä kapteeni.

Kapteeni on kapteeni vaikka vene olisi aivan pienikin.

Minä olen tämän pelastusveneeseen kapteeni ja minä päätän.

Minä päätän teistä ja päätän navigaatiovarustuksesta ja päätän kahdesta säilykepurkista nauriita.

Kahden päivän päästä, seitsemäs heinäkuuta, päätän esimerkiksi että avaamme niistä ensimmäisen.

Neljän päivän päästä pyydystämme kilpikonnan.

Siitä en kyllä mä en toisaalta kyllä päätä, mutta niin me kuitenkin teemme.

Sitten päätän että yritämme pyydystää sadevettä:

Pyydystetään sadevettä!

He odottavat.

DUDLEY

Mutta mitään sadevettä ei tule.

Pikkuhiljaa päätän että avaamme toisen säilykepurkin.

Menee taas viikko.

Ei vettä. Ei sadetta.

13. heinäkuuta alamme juoda omaa virtsaamme.

Siitä on kukin päätettävä itse.

Dudley päättää tehdä niin. .

Brooks päättää tehdä niin.

Stephens päättää tehdä niin.

He katsovat Parkeria.

RICHARD PARKER

Se ei voi olla parempaa kuin merivesi.

STEPHENS

Lopeta nyt ja tee niin me muut.

RICHARD PARKER

Joo mutta miten sä voit olla varma ettei merivettä voi juoda?

Ootko sä kokeillut? Uskotko sä vaan koska joku muu on sanonut niin?

STEPHENS

Usko mua – niin se on.

RICHARD PARKER

Miten sä voit olla varma?

STEPHENS

Koska niin se on

RICHARD PARKER

Ja miten sä tiedät sen? Fake news, tiedätkö? Oletko kuullut puhutavan niistä? Miten sä voit tietää, että joku on oikeesti käynyt kuussa? Häh? Että maa on pyöreä? Me ollaan purjehdittu etelään nyt kuukausi – tuntuuko susta mitenkään että me ollaan menty alaspäin?

STEPHENS

Kukaan EI OLE laskeutunut kuuhun siihen aikaan, kun tämä tapahtuu – sä olet monta sataa vuotta väärässä ajassa. Kerää itses ja säästä energiaa. Sä tuhlaat vettä tolla loputtomalla kalkatuksellasi.

RICHARD PARKER

Toi ei voi joka tapauksessa olla parempaa kuin merivesi.

Richard Parker kääntyy. Hän kurottaa veneen palteen yli ja kaappaa käteensä vähän merivettä. Hän katsoo sitä. Katsoo kuinka se valuu läpi sormien. Päivät kuluvat.

KOHTAUS 11

KERTOJA

Kysymys tulee ensimmäistä kertaa puheeksi ehkä yhdentoista tai kahdentoista päivän jälkeen.

DUDLEY

Mä istuin tässä ja mietin ... mietin sellaista ... että ...

Jos joku meistä ... sattuisi ... kuolemaan. Niin se voisi pitää muut hengissä.

Jos joku meistä ... ”kuolisi”. Niin sanotusti. Kun vielä ruumiissa olisi nestettä ja ravintoa jäljellä...

Jos tiedätte mitä tarkoitan.

STEPHENS

Sä tarkoitat niinku ”kuolisi”?

DUDLEY

Joo. Niinku ”kuolisi”.

BROOKS

Aa.

DUDLEY

Aivan. Niinku ”kuolisi” niin sanotusti.

KERTOJA

Mutta miten tällainen asia päätettäisiin?

Iän mukaan?

Joitkut haaksirikkoutuneista nostavat kätensä.

Mahdollisuudesta selviytyä?

Joitain käsiä nousee.

Tai kellä on perhettä kotona?

Joitain käsiä nousee..

Tai kuka on ollut paras merimies?

Joitain käsiä nousee

Vai pitäisikö heidän pikemminkin vetää pitkää tikkua?

BROOKS

Ei. Mä en halua keskustella tästä enää. Nyt unohdetaan kaikki tämä. Ehkä huomenna tulee laiva.

RICHARD PARKER

Joo – ajattele jos huomenna tulee laiva.

DUDLEY

Ehkä tulee.

STEPHENS

Joo. Ehkä huomenna tulee laiva.

KOHTAUS 12

KERTOJA

Mutta mitään laivaa ei tullut.

Ja 19 päivän jälkeen Richard Parker vaipuu jonkinlaiseen horrokseen.

RICHARD PARKER

Mitä? Minäkö?

KERTOJA

Kyllä.

RICHARD PARKER

Ei onnistu.

KERTOJA

Miksei?

RICHARD PARKER

Jos mä vaivun horrokseen, ne tappaa mut.

KERTOJA

Sä kuolet joka tapauksessa.

RICHARD PARKER

En varmasti kuole.

KERTOJA

Se vaan meni niin.

RICHARD PARKER

Ei. Koska mä pidän itteni hereillä.

KERTOJA

Et sä voi.

RICHARD

Kyllä voin. Katso.

KERTOJA

Mene makuulle.

RICHARD PARKER

En halua

KERTOJA

Mene nyt vaan.

RICHARD PARKER

En. Miksi menisin?

KERTOJA

Niin se vaan meni. Mene makuulle.

Dudley ottaa esiin linkkuveitsensä. Tutkii lehteä.

RICHARD PARKER

Mutta mä en halua.

En halua.

En halua.

KERTOJA

Auta vähän. Stephens.

STEPHENS

Niin?

KERTOJA

Pidä sitä.

STEPHENS

Ai ai, kapt... Whatever.

KERTOJA

Brooks – auta.

BROOKS

Mä en tee mitään

Mä makaan vaan täällä veneen toisessa päässä.

Ja sen aion sanoa sen myös sitten oikeudessa.

STEPHENS

Siitä sä et tiedä mitään. Sä et tiedä ootko sä edes huomenna elossa.

KERTOJA

Kahdeskymmenesneljäs heinäkuuta viestittää kapteeni Dudley Stephensille. He ovat puhuneet asiasta Brookin nukkuessa. Nyt on aika.

BROOKS

Mä nukun. Kuulitteko – sen ne sanoivat itsekin. En tiedä mitään.

KERTOJA

Stephens pitää kiinni Richard Parkeria siltä varalta että hän tekisi vastarintaa.

Se että tappaa nyt, tarkoittaa että veri on tuoretta..

RICHARD PARKER

Toihan ei nyt ole oikea veitsi, eihän?

KERTOJA

Dudley rukoilee lyhyen rukouksen.

Dudley rukoilee lyhyen rukouksen.

RICHARD PARKER

Mä tarkoitan nyt todellisuudessa. Eihän se ole oikea veitsi? Hei, sinä? Ethän sä tee sitä nyt oikeesti, ethän? Kuuletko sä mua?

Dudley ei kuule.

DUDLEY

Pidä sitä paikoillaan.

RICHARD PARKER

Mä olen tässä, kuuletko sä mua? Kuuletko sä mua? Mä olen tässä, kuuletko sä mua?

KERTOJA

Kun Stephens lukitsee käsivartensa tajuttoman Richard Parkerin ympärille, iskee Dudley veitsellään pojan kaulavaltimoon ja hän kuolee välittömästi.

Hiljaisuus.

BROOKS

Mä en tiennyt mitä ne oli tekemässä.

Mä en olisi ikinä hyväksynyt sitä.

KERTOJA

Mutta sä et estänyt niitä.

BROOKS

En.

KERTOJA

Ja sitten sä myös söit. Vai mitä?

Richard Parkeria?

BROOKS

Kyllä.

Söin.

Söin enemmän kuin Stephens.

Stephens ei pystynyt syömään melkein ollenkaan.

KERTOJA

Mutta sä söit.

BROOKS

Joo mä söin. Ahmin kuin susi.

KOHTAUS 13

KERTOJA

Kaksikymmentäneljä päivää haaksirikon jälkeen laiva ilmestyy horisonttiin. Kolmen merimiehen on onnistunut säilöä hieman sadevettä. Muuten he ovat pysytelleet elossa Richard Parkerilla. Kotiinpaluun yhteydessä heidät vangitaan ja asetetaan oikeuden eteen.

BROOKS

En minä – minä nukuin. Tehän kuulitte. Te olette mun todistajat.

KERTOJA

Hyvät naiset ja herrat. Tuomari Lord Coleridge.

LORD COLERIDGE

Muutama tosideikka ensin.

Jos eivät syytetyt olisi tappaneet ja syöneet Parkeria, olisivat he luultavasti menehtyneet ennen pelastumistaan.

LUULTAVASTI, mutta eivät varmasti.

Jos eivät syytetyt olisivat tappaneet Richard Parkeria. olisi hän luultavasti menehtynyt.

LUULTAVASTI, muttei varmasti.

Ovatko kaikki mukana?

Hyvää.

Syytetyt eivät vetoa itsepuolustukseen. Richard Parker ei uhannut heitä. Sen sijaan he puhuvat ”välttämättömyydestä”. Oli välttämättömyys tappaa Richard Parker.

Ei ole epäilystäkään etteikö pelastusveneessä olisi ollut kammottavat olosuhteet. Mutta oikeuden tehtävä on seurata lakia.

Olkaa hyvät ja nouskaa.

Minun tuomioni seuraa sitä mikä on kirjoitettu. Merimiehet Dudley ja Stephens tuomitaan kuolemaan murhasta.

Odottakaa!

Suositukseni on kuitenkin että Hänen majesteettinsa kuningatar jolla siihen on toimivalta, armahtaa syytetyt pikimmiten.

Lyö vasaran pöytään.

KERTOJA

Tuomio lankeaa. Mutta tuomarin suosituksesta lievenee tuomio kuningattaren armahduksen myötä kuolemanrangaistuksesta kuuteen kuukauteen vankeutta.

LORD COLEDRIDGE

Lisäksi haluan sanoa tämän välttämättömyydestä:

Jos ”välttämättömyys” hyväksyttäisiin tuomioistuimen puolesta hyväksyttäväksi syyksi tappaa.

Kuka olisi se, joka päättää, mikä on välttämätöntä? Kuka päättää, kuka uhrataan jonkun toisen tähden? Ja millä kriteereillä? Onko vahvemalla oikeus heikomman yli? Älykkäämmällä pienemmän? Vanhemmalla nuoremman? Eikö ole niin, että se jolla on mahdollisuus päättää, mikä on välttämätöntä on aina se joka haavoittaa jotain toista?

Eikö ole niin että niin pian kun jonkin sanotaan olevan välttämätöntä, se haavoittaa jotain toista, jolla ei ole mahdollisuutta päättää.

Heikompaa. Hiljaisempaa. Sitä joka helpoiten valitaan kuolemaan jonkun toisen tähden.

Oliko tässä tapauksessa välttämätöntä tappaa nuori poika jonkun aikuisista merimiehistä sijaan?

Vastauksen on oltava, oikeuden mukaan, ei.

VIIDES OSA

SINNE JA TAKAISIN

KOHTAUS 14

Pimeydessä meren alla.

ÄÄNI

Vedä syvään henkeä.

Olemme nyt maailman ulkopuolella.

Olet yksin ajatuksissasi.

Vailla ikää, sukupuolta.

Et ole mies, et nainen, tyttö, poika...

Sinulla ei ole kotikaupunkia, ei kotimaata. Ei ihonväriä.

Et tiedä paljon rahaa sinulla on.

Et tiedä oletko vahva vai heikko.

Lahjakkuutesi ovat sinulle tuntemattomat.

Se on mahdollisuus. Tottakai. Leikki.

Eli leiki sitä. Pidätä hengitystä ja mieli.

Mieti sitten kun tulet takaisin maailmaan – kun palaat johonkin ikään, johonkin kotiin, kun tulet taas ihmiseksi. Silloin et tiedä kuka. Tai mikä.

Tuletko takaisin köyhänä tai rikkaana, työttömänä, tyttönä, opiskelijana, vanhana, nuorena...

Voit tulla takaisin itsenäsi. Mutta luultavasti jonain muuna. Parhaana ystävänäsi tai pahimpana vihamiehenäsi. Jonain läheisenä tai jonain, jota et ole koskaan ajattele. Jonain, joka elää toisenlaista elämää toisenlaisessa paikassa.

Kohta olet tullut takaisin. Mutta ennen kun olet tullut takaisin, ennen kun tiedän kuka sinusta tulee – onko jotain mitä haluaisit muuttaa maailmassa? Jotta varmasti laskeudut turvallisesti...

Suhisee.

Että varmasti viihdyt.

Uudessa roolissa. Uudessa esityksessä

OFELIAN ÄÄNI

... kolmetoista, neljätoista, viisitoista, kuusitoista, seitsemäntoista, kahdeksantoista, yhdeksäntoista, kaksikymmentä, kaksikymmentäyksi, kaksikymmentäkaksi ...

Ääni, joka tulee siitä, kun joku rikkoo vedenpinnan. Haukkoo henkeään.

KOHTAUS 15

Yleisöyöntekijä ja näyttelijät. Ofelialla on märkä tukka.

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Nyt avataan vähän. Saadaanko pikkasen valoa.

Kiitos.

Voidaanko saada toi katu mukaan? Ääni myös?⁸

Kiitos.

Mä olen taas tässä. Onko jo kolmas kerta? Sehän on sopivaa.

Olen tässä kertoakseni että olemme kohta esityksen kuudennessa ja viimeisessä osassa.

Paperilla kuudes osa on ehdottomasti lyhin.

Mutta käytännössä pisin.

NÄYTTELIJÄ

Esityksen kuudes osa alkaa siitä, kun ei ole enää käsikirjoitusta, mitä seurata. Kun ei ole enää valmiita sanoja joita totella.

NÄYTTELIJÄ

Kun ei enää voi sanoa että näin me teemme, koska niin on kirjoitettu.

NÄYTTELIJÄ

Kun ei ole yhtään repliikkiä, joka kertoo mitä kokonaisuus käsittelee.

NÄYTTELIJÄ

Tämä esitys on tähän mennessä käsitelty oikeudenmukaisuutta.

NÄYTTELIJÄ

Se ei käsitellyt sitä mitä KAIKKEA oikeudenmukaisuus voi olla ja se käsitteli myös muita asioita.

NÄYTTELIJÄ

Epäoikeudenmukaisuutta, esimerkiksi. Oikeudenmukaisuuden nimissä on mainittava se.

NÄYTTELIJÄ

Mutta mitä esityksen kuudes osa käsittelee, on auki.

NÄYTTELIJÄ

---

⁸ Nämä repliikit rakentuvat sen varaan, että kantaesitys esitettiin näyttämöllä, jossa on ikkuna Helsingin yhdestä eloisammalle kadulle, joka on voimakas kontrasti riisutulle pimennetylle näyttämölle. Poista repliikit, mikäli ne eivät ole relevantteja esityskontekstissa.

Esityksen kuudetta ja viimeistä osaa ei esitetä Svenska Teaternin Nicken-näyttämöllä, vaan se esitetään kadulla sen ulkopuolella.

NÄYTTELIJÄ

Se jatkuu bussissa kotiin ja tapahtuu samaan aikaan sadoissa muissa paikoissa.

NÄYTTELIJÄ

Tuhansissa, suorastaan.

NÄYTTELIJÄ

Esityksen kuudes ja viimeinen osa sisältää loputtoman monta pientä kertomusta ja siinä on loputtoman monta roolia. Ja monta ehdotusta siitä mitä se käsittelee.

NÄYTTELIJÄ

”Se käsittelee sitä että jotkut asiat ovat niin kuin ovat ja niin tulee aina olemaan.”

NÄYTTELIJÄ

”Se käsittelee sitä että voidaanko vaan lopettaa kitiseminen ja tehdä niin kuin meillä on tapana.”

NÄYTTELIJÄ

”Se käsittelee sitä että se on välttämätöntä.”

NÄYTTELIJÄ

”Se käsittelee sitä, että kyllä sä ymmärrät paremmin sitten vähitellen.”

NÄYTTELIJÄ

”Se käsittelee sitä että sä et valitettavasti ihan nyt sovi. Että sä olet vähän...joo...joo vähän VÄÄRÄ kertakaikkiaan. HAHAHHAHAH Ei niin saa sanoa. Mutta niin se nyt vaan on. Et kuulu tänne. Sitä se käsittelee”

NÄYTTELIJÄ

Ja niin eteenpäin.

NÄYTTELIJÄ

Mutta on lisäksi mahdollista että esityksen viimeinen osa käsittelee myös oikeudenmukaisuutta.

NÄYTTELIJÄ

Jos ne jotka näyttelee siinä haluaa.

NÄYTTELIJÄ

Esityksen kuudes ja viimeinen osa, joka kurottaa ajassa eteenpäin ikuisesti ja alkaa tällä...

NÄYTTELIJÄ

Tulee sisään kädessään lautanen, jossa on pala kakkua. Syö. Kakussa näkyy selvästi punainen marsipaaniruusu kakun keskeltä.

Anteeksi. Jatka vaan.

Missä mennään?

NÄYTTELIJÄ

Esityksen kuudes ja viimeinen osa, joka kurottaa ajassa...

NÄYTTELIJÄ

Otitko sä ruusun?

NÄYTTELIJÄ

Häh?

NÄYTTELIJÄ

Otitko sä ruusun?

Sä otat aina ruusun. Mun piti saada ruusu tänään.

YLEISÖTYÖNTEKIJÄ

Shh...

NÄYTTELIJÄ

Joo mutku toi ottaa aina ruusun!

NÄYTTELIJÄ

Shhh!

NÄYTTELIJÄ

Ei. Mut ihan oikeesti. Me ollaan puhuttu tästä niin monta kertaa – ja se on ihan sairasta et sä kumminkin jatkat!

Ad lib ...

NÄYTTELIJÄ

Esityksen kuudes ja viimeinen osa joka alkaa NYT!

Esirippu.

**KUODES OSA
THE REST IS SILENCE**